Нові судді для оновленого правосуддя

Національна школа суддів України підготувала чергову плеяду українських суддів

Двадцять третього червня 285 кандидатів на посаду судді завершать спеціальну підготовку в Національній школі суддів України (далі — Школа суддів). На них чекає ще кваліфікаційний іспит, однак прихід нової генерації суддів, оновлення суддівського корпусу — це вже реальність судової реформи.

Майбутні судді вже здолали непростий шлях до посади. На відкритих конкурсних засадах з майже 5 тисяч кращих правників було відібрано близько 700 кандидатів. Далі Школа суддів впродовж трьох місяців працювала над тим, щоб ці 285 кандидатів, які мають трирічний досвід роботи на посаді помічника судді, оволоділи знаннями, вміннями та навичками, які дозволять їм ефективно виконувати повноваження судді.

Зазначимо, що ще до початку судової реформи Національна школа суддів України розпочала вивчення провідного світового досвіду щодо підготовки майбутніх суддів. НШСУ обстоювала позицію, що кандидат на посаду судді має пройти спеціальну підготовку.

Одним з основних завдань для Школи суддів при проведенні спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді було зробити навчання інтерактивним, цікавим, використовуючи сучасні методики викладання навчального матеріалу. Тому головною особливістю спеціальної підготовки, яка була проведена, став єдиний стандартизований підхід до розробки тематичних тренінгів, єдність у методиках викладання. Важливим також було забезпечення сучасних технологічних підходів — підготовка перейшла на електронну навчальну платформу, де й відбувався обмін навчальними матеріалами, контроль успішності кандидатів та її оцінка, адміністрування навчального процесу.

Окрім того, НШСУ завчасно для потреб проведення заходів спеціальної підготовки сформувала потужний викладацький склад та резерв викладачів-тренерів.

Щодо змісту первинної підготовки, яку проходили майбутні судді, — то це інноваційна програма з використанням тренінгів як переважної форми навчально-методичного забезпечення навчання з метою формування в кандидатів практичних навичок та вмінь у застосуванні закону і веденні судового засідання, зміцненні рівня їх теоретичних знань у прикладному аспекті. Навчальні матеріали спеціальної підготовки подавалися кандидатам у формі практичних занять із використанням інтерактивних методів навчання, таких як міні-лекції, презентації (демонстрації), експрес-опитування, виконання групових завдань у малих групах, мозковий штурм, вирішення ситуативних завдань (кейсів), моделювання конкретних ситуацій, рольових ігор (імітацій), проведення модерованих дискусій, дебатів. Пріоритетом навчання стали також засоби, що дозволяють сформувати більш високий рівень довіри громадян до суду — формування професійного ставлення до отримувачів судових послуг, психологічна підготовка, розуміння соціального контексту здійснення правосуддя, комунікація, належне врядування.

Кандидати на посаду судді, завдяки успішному засвоєнню програми спеціальної підготовки, усвідомили та закарбували в собі надзвичайну відповідальність за дотримання поваги до гідності кожної людини, прав і свобод особи.

Контроль знань слухачів здійснювався впродовж усього процесу спеціальної підготовки, зокрема оцінювалися знання слухачів тренерами за результатами проведення кожної з тем програми шляхом тестування та виконання практичних завдань. Після завершення кожного блоку навчання майбутні судді виконували практичне завдання, де демонстрували вміння ухвалювати законні, обґрунтовані та справедливі рішення в судах цивільної, господарської, кримінальної та адміністративної юрисдикції, спираючись на принципи верховенства права та практику Європейського суду з прав людини. Оцінювання успішності здійснювалося за накопичувальною бальною системою — яка мотивувала працювати на кожному занятті. Результати контрольних заходів продемонстрували, що абсолютна більшість кандидатів старанні і вмотивовані на навчання, показували достатньо високий рівень засвоєння знань й оволодіння навичками.

Важливу роль в організації процесу спеціальної підготовки, в тому числі для підвищення якості викладання та його покращення, відігравав зворотний зв'язок зі слухачами. Після проведення кожного блоку навчання майбутні судді заповнювали анонімні анкети. Узагальнення відповідей на анкетне опитування дозволяло визначити чи досягнуто запланованих цілей і завдань, які ставилися розробниками навчальних курсів, чи правильно обрано форми навчання і методики викладання відповідних тем, а також постійно працювати над вдосконаленням змістовного наповнення курсів та підвищенням якості викладання. Традиційними були також зустрічі та спілкування кандидатів з керівництвом Школи суддів, очільниками установ системи правосуддя, експертами, представниками проектів міжнародної технічної допомоги.

Як відзначають самі майбутні судді — організація навчання була проведена на високому рівні. Програма підготовки, навіть для кандидатів із великим практичним досвідом, була цікавою та корисною. Адже практичний досвід, як правило, переважно зосереджений у межах однієї галузі, а навчання дало можливість всебічно розширити горизонти фахової підготовки й здобути чи поповнити знання в тих сферах, з якими в роботі на даний час стикатися не доводиться. Найцікавішими кандидати називали тренінги щодо психологічної адаптації до суддівської діяльності, а також управління часом у роботі судді. Враження від викладачів у слухачів теж позитивні — цікаві, інформативні, насичені лекції, актуальні практичні поради, підкріплені професійним досвідом. Сторонам навчального процесу взаємно імпонувало доброзичливе ставлення, живий відкритий діалог.

Результати роботи, яку здійснила Національна школа суддів України для інноваційної спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, вже незабаром будуть оцінені суспільством. Адже нова плеяда суддів з новою ментальністю та сучасними компетенціями скоро приступить до відправлення правосуддя.

А вже в серпні Національна школа суддів України розпочне інший проект — спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді загального набору, яка триватиме 9 місяців.

Максим ІЛЛЮК,
спеціально для ЮВУ